

Datum
2026-08-27

Diariennr
KST 2026/183

Ert datum
2026-04-29

Ert diariennr
S2026/00764

Socialdepartementet

Slutbetänkandet Ett smittskydd för framtiden (SOU 2026:25)

Kammarrätten vill inledningsvis framhålla att betänkandet framstår som mycket genomarbetat och att förslagen framstår som väl motiverade och väl avvägda ur ett vetenskapligt perspektiv.

Kammarrätten vill därutöver framföra följande.

Kammarrätten instämmer i utredningens bedömning att rättssäkerheten vid beslut om förhållningsregler behöver stärkas. Det är, som utredningen konstaterar, av stor vikt att en enskild som påförs ett betungande beslut får möjlighet att förstå beslutet och sina möjligheter att få det överprövat. Kammarrätten tillstyrker utredningens förslag att det ska framgå av smittskyddslagen att ett beslut om förhållningsregler gäller tills vidare om den behandlande läkaren inte beslutar något annat liksom förslagen om ändring, upphörande och regelbundna överväganden av förhållningsregler i 4 a kap. 5–6 §§ smittskyddslagen.

Utredningen föreslår att det i bestämmelsen om rätten till smittbärappenning i socialförsäkringsbalken införs en ny punkt om att en smittbärare har rätt till smittbärappenning om han eller hon med anledning av en allmänfarlig sjukdom måste avstå från förvärvsarbete på grund av ett sådant råd som en behandlande läkare ska ge smittbäraren enligt bestämmelser i smittskyddslagen. Kammarrätten har inga synpunkter på förslaget men anser att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör betonas att råden ska utformas på ett så tydligt sätt att de kan ligga till grund för bedömningen av rätten till smittbärappenning.

Postadress

Box 2302
103 17 Stockholm

Besöksadress

Birger Jarls Torg 5

Telefon

08-561 690 00

E-post: kammarrattenistockholm@dom.se

Internet: www.kammarrattenistockholm.domstol.se

I kapitel 8 i betänkandet behandlas frågan om huruvida skyldigheten att låta sig undersökas vid smittspårning utgör ett påtvingat kroppsligt ingrepp.

Utredningen anser att så inte är fallet och hänvisar till prop. 2003/04:30, som föregick den nuvarande smittskyddslagen, där man ansåg att avsaknaden av maktmedel att driva igenom ingreppet innebar att det inte var fråga om en reell tvångssituation.

Kammarrätten anser att det efter ikraftträdandet av nuvarande smittskyddslag har skett en sådan utveckling vad gäller de grundläggande fri- och rättigheterna att det finns skäl att fördjupa analysen i denna del. JO har exempelvis vid flera tillfällen uttalat att skyddet i 2 kap. 6 § regeringsformen bör tolkas så att den ställer upp ett skydd också mot att en befattningshavare uppträder på ett sätt som får till följd att den enskilde med fog uppfattar sig vara tvingad att underkasta sig ingreppet.¹ Därutöver har Europadomstolen exempelvis uttalat sig om förhållandet mellan artikel 8 EKMR och en lagstadgad vaccinationsplikt för barn och där prövat bl.a. frågor om avsaknad av tvångsmedel och effektiva rättsmedel.² Kammarrätten noterar i sammanhanget att utredningen även föreslår att 3 kap. 6 § smittskyddslagen utökas på så sätt att den ska gälla alla smittspårningspliktiga sjukdomar och inte bara de allmänfarliga, vilket innebär att de sjukdomar som omfattas kan utvidgas på förordningsnivå.

Mot denna bakgrund anser kammarrätten att förhållandet mellan den lagstadgade skyldigheten att underkasta sig läkarundersökning och skyddet i regeringsformen mot påtvingat kroppsligt ingrepp, liksom föreslagen normgivningsordning i denna del, bör övervägas och motiveras ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Detta yttrande har beslutats av kammarrättspresidenten Thomas Rolén med administrativa fiskalen Emma Fransson som föredragande. I handläggningen har även kanslichefen Heléne Löving och kammarrättslagmannen Annika Lowén deltagit.

Thomas Rolén

Emma Fransson

¹ Se bl.a. JO 2019/20 s. 543, dnr 7875-2017 och JO 2016/17 s. 497, dnr 749-2015

² Europadomstolens dom den 8 april 2021 i målet Vavříčka m.fl. mot Tjeckien

Kopia till

Övriga kammarrätter

Hovrätterna

Förvaltningsrätterna under Kammarrätten i Stockholm

Justitiedepartementet, expeditionschefen och enheten DÅ

Domstolsverket

Kammarrättens intranät

Tidningarnas telegrambyrå